

למידה שיתופית, מהי?

(מצלר, 2005)
תורגם ע"י ד"ר רונה כהן

תלמידים לומדים עם, מ...
ובעזרת עמיתיהם

תכנים מומלצים ללימוד בשיטה

- משחקי ספורט קבוצתיים
- ריקודי עם, ריקודי שורות
- כושר גופני
- היסטוריה של הספורט
- משחקים חדשים
- פרויקטים ועבודות בקבוצות

רצף והמשכיות בקבוצה

	התהוות הקבוצה	אתגר לקבוצה	תמיכת הקבוצה	הישגי הקבוצה
מיקוד	שיתוף פעולה, בניית אמון	פתרון בעיות	אתגר אישי ופרויקטים קבוצתיים	אתגר פעילויות חוץ ופרויקטים בקבוצות
שלב התפתחות הקבוצה	Forming	Storming/ Norming	Norming/ Performing	Performing

מודל לתיאור התפקוד של הקבוצה
 "The Practice of Multi modal Therapy", (Arnold Lazarus, 1981)
GRABBS
 (Goals, Readiness, Affect, Behavior, Body, Stage)
 (מהגר"ש)

מטרות - כיצד הפעילות מתייחסת למטרות שנקבעו בידי היחיד והקבוצה?

התנהגות - כיצד פועלת הקבוצה? האם יש בה בתוכה התנגדויות, האם היא מתנגדת, האם היא מפריעה? מגלה הסכמה? האם יש בה יותר מעורבות מתוך עניין אישי או מעורבות מתוך עניין קבוצתי? האם יש אינטראקציות בתוך הקבוצה הפוגמות בה או מועילות לה? עד כמה משתפים חבריה פעולה אחד עם השני?

גוף - באיזה כושר הקבוצה נמצאת? האם חבריה עייפים? מהי המודעות הגופנית שלהם? מהי רמת האנרגיה שלהם?

רגש - מהם הרגשות בקבוצה? איזו תחושה הקבוצה משדרת כלפי חוץ? מהי מידת האמפטיה או הדאגה אחד לשני בקבוצה?

שלב - באיזה שלב התפתחותי תפקודי נמצאת הקבוצה? האם זה המצב האופטימלי?

אלמנטים הכרחיים של למידה שיתופית

(Johnson, Johnson, & Holubec, 1993; Slavin, 1990)

- תלות הדדית חיובית בין חברי הקבוצה (אנחנו מול אני)
- קיום אחריות אישית וקבוצתית בלמידה
- הקבוצות הטרוגניות קטנות
- כל חברי הקבוצה מתחלקים באחריות ללמידה ולכולם הזדמנות שווה להצלחה
- מלמדים ישירות כישורים חברתיים בקבוצות קטנות
- Positive interdependence, face to face interaction, individual & group accountability, interpersonal small-group skills, group processing (student reflection & goal setting)

תפקידים עיקריים של המורה

- מגדיר את מטרות השיעור
- מקבל החלטות לפני השיעור לגבי תכנים ודרך הערכה
- מציג את המשימות בפני התלמידים
- צופה ותומך בקבוצות הלימוד ומנחה לפי מידת הצורך
- מעריך את תהליך הלמידה והתוצרים

יתרונות למידה שיתופית

- בונה תרומה קולקטיבית של כל התלמידים
- מערבת את המשתתפים ברמה רגשית ומחייבת השתתפות פעילה
- התלמידים לומדים לעבוד בקבוצות, ולהתמודד עם בעיות תוך שיתוף עמיתים
- פיתוח הערכה עצמית והערכת עמיתים
- תלמידים לומדים לקבל החלטות, ולקבוע את קצב הלמידה לפי צרכי הקבוצה

חסרונות למידה שיתופית

- למידה בקבוצות עשויה להיות איטית, בלתי יעילה
- לצור מתחים בין המשתתפים ו"להישבר" באמצע המשימה
- לעיתים תלמיד אחד או יותר נוטלים את תפקיד המנהיג ללא הסכמת יתר חברי הקבוצה
- יש חברי קבוצה שאינם משתתפים (טרמפיסטים), הנוטים להימנע מאחריות אישית, או נמנעים מקונפליקטים
- אי הסכמה בין חברי הקבוצה, חוסר סבלנות, האשמות הדדיות

רציונל

- הדרך היחידה שחברי הקבוצה יכולים להצליח במשימות ומהמטרות שהציבו לעצמם, היא דרך עבודה קבוצתית וקיום **כל האלמנטים ההכרחיים ללמידה קבוצתית**
- חברי הקבוצה עוזרים ותומכים אחד בשני, ומעודדים ומשקיעים מקסימום מאמץ אישי וקבוצתי להשגת המטרות והיעדים שהוגדרו ע"י המורה

הנחות יסוד לגבי ההוראה

- תפקידו המרכזי של המורה בלמידה שיתופית הינו מנחה, ומסייע במישור האקדמי ובמישור החברתי-רגשי של הקבוצה
- המורה "יוצר" את הסביבה הלימודים המתאימה, קובע ומגדיר את המשימות
- משמש כ"מפתח" או בסיס ללימוד כישורים חברתיים הכרחיים ללמידה שיתופית
- מאזן את הפעילות במישור האקדמי ובמישור החברתי

הנחות יסוד לגבי הלמידה

- שיתוף פעולה מקדם למידה ברמה גבוהה
- עבודה בקבוצות הטרוגניות לאורך זמן מהווה בסיס להצלחת הקבוצה
- כל אחד מחברי הקבוצה תורם להצלחה והשגת המטרות
- משימות הלמידה חייבות לכלול קריטריונים לאחריות אישית אינדיווידואלית וליישם הלכה למעשה

היעדים של התוכנית בהתייחסותם לתחומים מועדפים והאינטראקציה ביניהם

■ תחום מועדף:

□ ריגושי- כולל את התחושות (עצב, שמחה, תסכול, יצירה, וכד') המלוות באופן טבעי. בתחום הריגושי נכללות גם חוויות ותחושות אישיות של תלמידים המסייעות בעיצוב הדימוי האישי ודימוי הגוף (אלדר, 1997).

□ משימות שיתופיות יעילות נוגעות בכל התחומים

■ האינטראקציה בין בתחומים:

□ כל שלוש התחומים הנוספים (גופני, הכרתי, חברתי) חשובים בתהליך

תקפות מודל למידה שיתופית

■ במחקר

□ מחקר בלמידה שיתופית נעשה במקצועות רבים. מעט מאד מחקרים נעשו בתחום החינוך הגופני

□ המחקרים הוכיחו שעקב עבודה בקבוצות משתפרים היחסים הבינאישיים בין חברי הקבוצה, וכן הכישרים החברתיים.

שיטות מקובלות להוראה שיתופית

■ Student team-achievement divisions (STAD)

■ Team games tournament (TGT)

■ Team-assisted instruction (TAI)

■ Jigsaw

■ Group investigation

פיתוח נושאי לימוד

- מהקל אל הכבד
- מבנה השיעור ופיתוח נושאי לימוד מאפשר לתלמידים לתרגל עבודה ביחידים ובקבוצות, ומעודד אינטראקציה בינאישית
- ככל שחברי הקבוצה מתרגלים לעבוד ביחד, ניתן להאריך את זמן הפעילות ולעבור למשימות מורכבות יותר

הערכת הלומדים על חומר הלימוד

- תחום מוטורי
 - מבדקי יכולת בסיסיים, והוראת עמיתים
- תחום קוגניטיבי
 - מבדקי ידע תוכן
- תחום רגשי
 - לבדוק יכולות וכישורים חברתיים נלמדים

דרישות מפתח להוראה יעילה

- תכנון מוקדם מפורט של מהלך השיעור
- ניהול זמן, וניהול כיתה
- הצגה ותדרוך של המשימות
- תקשורת
- יכולות פדגוגיות
- שימוש בשאלות מנחות
- חזרה וסיכום

דרישות בסיסיות להצלחה

- חשוב לתת מספיק זמן לתלמידים להתנסות ולתרגל, על מנת שיצליחו במשימות
- דרישות נוספות
 - מוכנות התלמידים ללמידה
